

Yazan: Erman Güran, Müdür, Risk Danışmanlığı

Ya şirketinizde rüşvet varsa!

Yolsuzluk, şirketler için gerek uluslararası gerek ulusal düzenlemeler ile önüne geçilmeye çalışılan önemli bir risktir. Şirketler, bir tarafta bu düzenlemeler nezdinde yaptırımlarla karşılaşmamak adına, diğer tarafta ise piyasa değerlerini korumak ve hatta artırmak adına yolsuzluk riski ile mücadele etmek durumundadırlar.

"Benim şirketimde rüşvet olmaz!" derken bunu samimiyetle söylüyor olabilirsiniz. Yine de, kurumsal ve bireysel hedeflerin iş hayatının odağında olduğu günümüzde bu cümleyi kurmadan önce, bu konuyu düşünmenin ötesine geçerek ele almanızı öneriyoruz: Risklerinizi tespit edin ve bu riskleri yönetecek önlemlerinizi alın.

Yolsuzlukla mücadele konusu gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuatta önemli bir yere sahiptir. Türk Ceza Kanunu, yolsuzlukla ilgili olan birçok maddeyi içinde bulundurmakta ve 252. Madde'de rüşvet konusunu ayrı bir bölüm olarak ele almaktadır. FCPA (Foreign Corrupt Practices Act – Yabancı Ülkelerde Yolsuzluk Uygulamaları Kanunu), UK Bribery Act (Birleşik Krallık Rüşvet Yasası), OECD Convention on Combating Bribery of Public Officials in International Business Transactions (OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi) ise uluslararası arenada en çok bilinen ve gözetilen kabul görmüş düzenlemeler olup ciddi yaptırımları da beraberinde getirmektedirler. Bunlara ilave olarak Ekim 2016'da çıkarılan ISO 37001 standardı ile de yolsuzluğa karşı mücadeleye standart bir zemin hazırlanmıştır.

Yolsuzlukla mücadele birçok düzenleme ile devam ettirilse de yapılan araştırmalar ülkemiz için bu konunun hala önemli bir problem olduğunu ortaya koymaktadır. Yolsuzluk Algı Endeksi'ne (CPI- Corruption Perceptions Index) göre ülke sıralamasında Türkiye 2013 yılında 53. sırada yer almış, 2014 yılında 64. sıraya gerilemiş ve en son yayınlanan 2015 verilerine göre ise 66. sıraya düşmüştür.

Gerek yasal çerçeveye uyum sağlamak gerekse şirketin değerini doğru tespit edebilmek adına, şirket birleşmelerinde finansal, vergisel durum tespit çalışmalarının yanında artık yolsuzluk karşıtı durum tespit çalışmaları da neredeyse aynı ölçüde uygulanmakta ve şirket değerinin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu düzenlemelere tabi şirketler, gerek yatırım yaparken gerekse mevcut iş ilişkilerinde paydaşlarını da (distribütör, tedarikçi vs.) denetime tabi tutabilmektedirler. Örneğin, Amerika'daki bir ilaç şirketinin Türkiye'deki distribütörünün yolsuzluk konusundaki uygulamaları ve eylemleri, Amerika'daki şirketi doğrudan bağladığı için Amerika'daki şirket Türkiye'deki distribütöründe yolsuzluğa karşı kontrollerin ne derecede tesis edildiği ve işletildiğini denetleyebilmekte, olumsuz sonuçlar distribütörlüğün iptaline kadar gidebilmektedir.

Yolsuzluk riskinin değerlendirilmesi için yapılan durum tespit çalışmaları en temelde aşağıdaki konuları kapsamaktadır:

- Politika ve prosedürlerin varlığı,
- Yolsuzlukla mücadele konusuna üst yönetimin yaklaşımı,
- Şirket personeline verilen eğitimler,
- Tedarikçi sözleşmelerinin yolsuzluk karşıtı maddeleri
- Şirket işlemlerinin tam ve doğru olarak kayda alınması
- Muhasebe kayıtlarının şeffaflığı
- Muhasebe işlemlerini destekleyen doküman ve kayıtların varlığı

Unutmamak gerekir ki, en güçlü kurumsal uyum yapısında dahi yolsuzluk, gerçekleşmesi olası bir risktir. Ancak, gerek yatırımcıya gerekse paydaşlara, gerektiğinde ise yargı önünde "Benim şirketimde rüşvet olmaz" demek yerine "Ben bu riskin farkındayım ve önlemimi aldım" diyebilmek oldukça önemlidir.
